

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני זי"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשת תצווה - פורים תשפ"ג | גליון מס' 385

ידי שליח, כדי שכאשר יחטאו, יוכל לכפר עליהם
על ידי גלות.

והנה בעת שחטאו ישראל בעגל, התברר למפרע
כי משה רבינו טעה, כאשר סירב ללכת לגואלם.
באותה העת ובעקבות אותו החטא, אף אמר משה
'אם אין מחני נא מספרך'. לכן בפרשת מינויו של
אהרן לכהונה, שבא כעונש על סירובו של משה
ללכת לגאול את ישראל, בה התקיימה גם אמירתו
זו של משה 'מחני נא מספרך'.

(זרע שמשון פרשת תצווה, סוף מאמר ג)

קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם.

(אסתר ט, כז)

תיבת וקבלו, יש בה קרי וכתוב שונים זה מזה.
הכתוב, וקבל בלשון יחיד. והקרי, וקבלו בלשון
רבים. והנה הכתיב שהוא בלשון יחיד, לכאורה
צריך ביאור.

ויש לבאר באופן נפלא, על פי מה שדרשו בגמרא
(שבת פח.), קיימו וקבלו היהודים, קיימו מה
שקבלו כבר. היינו, שבעקבות נס הפורים, עשו
היהודים קיום ביתר תוקף ואהבה, לקבלתם את
התורה בהר סיני. הרי לנו, שתיבת וקבל מכוונת
למעמד הר סיני. ושם הלא נאמר (שמות יט ב
וברש"י), 'זיחן שם ישראל כנגד ההר, כאיש אחד
בלב אחד'.

(זרע שמשון מגילת אסתר מאמר ד)

**לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם...
וכאשר קיימו על נפשם ועל זרעם דברי
הצומות וזעקתם. ומאמר אסתר קים
דברי הפורים האלה.** (אסתר ט כז)

ואתה תצווה את בני ישראל. (שמות כח כ)

בפרשת תצווה, לא נזכר כלל שמו של משה
רבינו. ולא מצינו כן בשום פרשה אחרת, מאז
פרשת שמות, העוסקת בלידתו של משה רבינו,
עד לפרשת וזאת הברכה, החותמת את חמשה
חומשי תורה.

בטעם הדבר, כתב בזוהר הקדוש (חלק ג רמו.),
שבשביל שאמר משה רבינו להשי"ת, אחר מעשה
העגל (להלן לב לב), 'ועתה אם תשא חטאתם ואם
אין מחני נא מספרך אשר כתבת', לכן נמחה שמו
מפרשתנו. אך עדיין יש ליתן טעם, מדוע דווקא
בפרשה זו נמחה שמו.

והנה בפרשתנו נבחר אהרן לכהונה, כנאמר (כח
א) 'ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך... לכהנו לי'.
ומדוע לא נבחר משה רבינו לשמש בכהונה, כי
בשעה שביקשו ה' ללכת לגאול את ישראל, סירב
באומרו (לעיל ד יג), 'שלח נא ביד תשלח'. באותה
שעה, אמר לו הקדוש ברוך הוא, 'אני אמרתי
שתהיה אתה כהן ואהרן לוי, עכשיו יהיה הדבר
להיפך' (זבחים קב:).

אלא שהיו טעמו ונימוקו של משה עמו. כי היה
חפץ שתהיה הגאולה על ידי הקדוש ברוך הוא
כבודו ובעצמו, לא על ידי שליח. זאת, על מנת
שתהיה הגאולה עולמית ולא יבוא אחריה עוד
גלויות נוספות. וכעין מה שמובא במדרש (ילקוט
שמעוני זכריה רמז תקעז), שהגאולות הראשונות
היו בידי בשר ודם, לכן היה אחריהם שעבוד. אולם
הגאולה האחרונה, אשר תבוא על ידי הקדוש
ברוך הוא עצמו, שוב לא יהיה אחריה שום שעבוד.

אך הקדוש ברוך הוא לא הסכים עמו, כי היה
גלוי וידוע לפניו, שעתידיים בני ישראל לחטוא.
ואלמלא היה יכול להענישם בעונש הגלויות, היה
צריך להביא עליהם כליה חלילה. לכן גאלם על

מאמר אסתר אין, דברי הצומות וזעקתם
(ס' לב) **לא? אמר רבי יוחנן, דברי הצומות**
ומאמר אסתר, קים ימי הפורים. (מגילה טז):
מפרש המהרש"א, כי הגמרא מבקשת ללמדנו, שלא זכותה של אסתר לבדה היא שעמדה להם לישראל, כי אם גם דברי הצומות וזעקתם.

ביאור הדברים, על פי מה שאמרו בגמרא (שם יב.), 'שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי, מפני מה התחייבו אותו הדור כליה. אמר להם, מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. אמרו לו, אם כן שבשושן יהרגו ושל כל העולם לא. אמר להם, מפני שהשתחוו לצלם. אמרו לו, וכי משוא פנים יש בדבר. אמר להם, הם לא עשו אלא לפנים, אף הקדוש ברוך הוא, לא עשה להם אלא לפנים.'

לפי זה נוכל לומר, כי דברי הצומות וזעקתם של יהודי שושן דווקא, כמו שציוותה אסתר, 'לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן, הם אשר הועילו לכפר להם על שנהנו מסעודת אותו הרשע. ויש בזה מידה כנגד מידה, כי כנגד מה שנהנו מן הסעודה, הועילו להם הצומות, אשר מהותם הימנעות ממאכל ומשתה.

וכנגד מה שהשתחוו לצלם, כיון שלא עשו אלא לפנים, היה די להם לישראל בזכותה של אסתר, שתועילו לכפר עליהם.

~
בהסבר זה, יבואר דיוק נוסף. כי הנה פעמיים נכתב במגילה היהודיים, בשתי יוד"ן. וכשנדקדק בדבר נמצא, כי שניהם אמורים ביהודי שושן: זיקהלו היהודיים אשר בשושן (אסתר ט טו), ויהיהודיים אשר בשושן נקהלו' (שם יח). ויש לומר כי שני היוד"ן, באו לרמז על שני החטאים בהם חטאו יהודי שושן, אותם היו צריכים לכפר. הלא המה, חטא הסעודה והחטא של השתחוותם לצלם.

~
עוד נוכל לבאר לפי זה, את דברי הפסוק (שם כב) 'זהחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב'. כי הם עשו יגון היינו צומות, כדי לכפר על עוון הסעודה. ואת האבלות, כדי

לכפר על עוון עבודה זרה. וכמו שמצאנו בפת תואר, שאמרה תורה (דברים כא יג) 'זבכתה את אביה ואת אמה'. ודרשו חז"ל (יבמות מח:), 'אביה ואמה זו עבודה זרה'. ובזכות תשובתם, נהפכו היגון והאבל, לשמחה וליום טוב.
(זרע שמשון מגילת אסתר מאמר יד)

טעם ל'אוזני המן'

מנהגם של ישראל, לעשות אוזניים
מתוקים לאכילה, וקוראים אותם 'אוזני
המן'. (לשון כנינו)

צריך להבין, למה בחרו לעשות דווקא אוזניים, לא כל אבר אחר. ועוד, איך מכניסים מתיקות באיבריו של המן הרשע, אשר היה כל כולו, מקולל, רע וזר. יתירה מזאת, הלא צורת המן טעונה שריפה באש. כמו שהביא ב'דרכי משה' (אורח חיים סימן תרצ, בשם 'הערוך'), שהבחורים עושים צורת המן ושורפים אותה.

עוד יקשה, מדברי המדרש (הובא ב'בית יוסף' (שם), 'תמחה את זכר עמלק, אפילו מן העצים ומן האבנים'. ואם חובה למחות שמו מכל וכל, מדוע אוכלים אותו. הלא כבר נאמר (דברים יג יח), 'ולא ידבק בידך מאומה מן החרם'.

ויש ליישב מנהג ישראל, במאמר הנביא לישראל (ישעיה נה ג), 'שמעו ותחי נפשכם'. ואמרו במדרש (שמות רבה כז ט), 'הכל תלוי באוזן. מי שמטה אוזנו לשמוע דברי תורה ותוכחות, יש לו חיים'. והנה בני ישראל, עד גזירותיו של המן, לא רצו לנטות אוזן, לקבל עליהם עול תורה. אך בימי המן, היטו אוזנם לקבל את התורה, לטוב להם כל הימים.

לפי זה נאמר, כי האוזניים המתוקים שאנחנו עושים, אינם אוזניו של המן, אלא האוזניים של ישראל. ונקראים 'אוזני המן', משום שהמן הרשע, הוא אשר בגזירותיו גרם להם, להטות אוזניהם לדברי תורה. נמצא איפה, כי 'מנהג ישראל תורה'. תורה ממש, על שם מתיקות התורה.

(זרע שמשון מגילת אסתר, מאמר כא)